

נוהל שימוש בכלי עבודה

תנועת הצופים העבריים בישראל (ע"ר)

גרסה מעודכנת: נובמבר 2019, תש"פ

תוכן עניינים:

- 2..... שימוש בכלי עבודה – רקע והנחיות כלליות.
- 3..... שימוש בהלמניה:
- 4..... שימוש בפטיש 5 ק"ג:
- 5..... שימוש בקאטר/פלייר:
- 5..... שימוש בסכין:
- 6..... שימוש מסור ידני:
- 7..... שימוש מקדחה:
- 8..... שימוש באקדח דבק חם:
- 9..... ריפוד בזנ"טים:

שימוש בכלי עבודה – רקע והנחיות כלליות

רקע כללי: במהלך הפעילות הצופית נעשה שימוש נרחב ביתדות ובבזנ"טים. אמצעים אלה מחייבים אותנו להשתמש בכלי עבודה כבדים אשר נועדו לתקיעתם/נעיצתם בקרקע. שימוש באמצעים אלה גורם מעת לעת לפגיעות במשתמשים, מטרת הנחיה זו להקנות את הכלים להימנע מפגיעות אלו.

הנחיות כלליות:

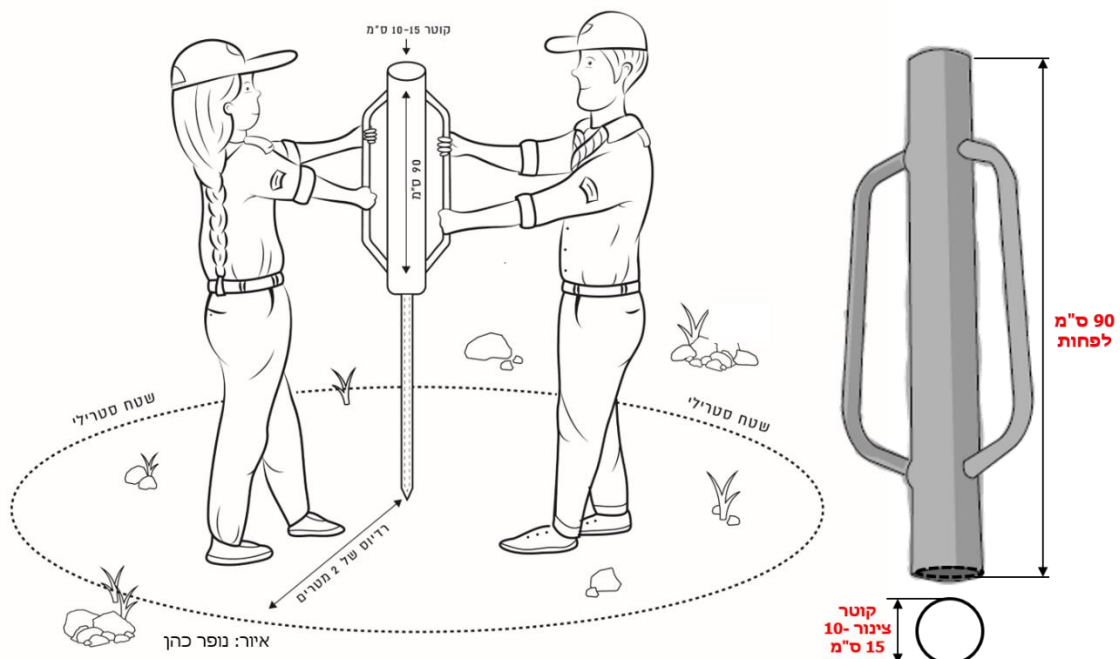
- א. **התאמת גיל המשתמשים למורכבות האמצעי ואופן השימוש בו** – יש לבדוק טרם השימוש מה נרשם כגיל (כיתה) המינימלי המותר לשימוש בכלי העבודה הספציפי.
- ב. **הדרכת המשתמשים** - טרם השימוש בכלים אלה יעביר מרכז השבט או בוגר אחר בהנהגה תדריך, המלווה בהדגמה כיצד לעשות זאת. תדריך זה יכלול בדיקת תקינות בטרם השימוש.
- ג. **שימוש בכלי הנפה (מעדר, פטיש 5 ק"ג ומקוש):**
 1. בטרם השימוש יש לוודא שהראשים מחוברים כראוי למוט.
 2. יש לוודא שטח סטרילי בזמן השימוש.
 3. העבודה תהיה בזוגות כך שחניך אחד מניף את הכלי והחניך השני מוודא שלא נכנסים חניכים אחרים לשטח העבודה.
- ד. **כלי עבודה האסורים לשימוש:**
 1. סכין יפנית.
 2. כלי עבודה מכאניים חשמליים למעט מקדחה, מברגה ואקדח דבק חם.

שימוש בהלמניה:

ההלמנייה היא הכלי שבעזרתו נועצים בזנ"טים (ברזלי זווית) הארוכים ממטר בקרקע. בעת השימוש בה יש להקפיד על הנהלים הבאים:

- א. השימוש בהלמניה מותר לחניכי **כיתות ט' ומעלה**, במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכי כיתות ח'
- ב. יש להשתמש בהלמנייה שאורכה 90 ס"מ וקוטרה 10-15 ס"מ.
- ג. יש לוודא כי קיימת שכבת ברזל כפולה או משולשת בחלק ההולם.
- ד. בכל מקרה אין להשתמש בהלמניות שהחלק ההולם שלהן אינו עגול, או שהוא בולט בצורה משמעותית מקוטר השרוול.
- ה. יש לוודא שהידיות מרותכות היטב לשרוול ההלמנייה.
- ו. יש לפסול הלמנייה שאחת מידיותיה אינה תקינה.
- ז. יש לדרוש מהיצרן או מהמשווק של ההלמנייה שהמרווח בין הידיות לשרוול יאפשר תנועה חופשית של כף היד האוחזת, כך שמפרכי כף היד לא יתחככו בגוף ההלמנייה.
- ח. השימוש בהלמנייה יעשה על ידי שני אנשים, רצוי שגובהם יהיה דומה.
- ט. יש לראות את שלבי השחלת השרוול על הזנ"ט ושליפתו כנקודות תורפה המצריכות משנה זהירות.
- י. בעת שימוש בהלמניה מומלץ על שימוש בכפפות עבודה.
- יא. יש להקפיד לתחום שטח סטרילי ברדיוס של 2 מטרים לפחות מהבזנט (מסביב לאזור העבודה עם ההלמנייה).
- יב. בעת ההלימה יש להסיט את הראש לאחור, להגדיר מראש את מספר ההלימות ולספור בקול רם תוך כדי העבודה.
- יג. יש להזהיר את החניכים: חלק נכבד מן הפגיעות מהלמנייה קרו כאשר חניכים הגבירו את קצב העבודה, ומהתנופה נשלפה ההלמנייה מהבזנט ופגעה בראשו של אחד ההולמים.

גרסה מעודכנת: נובמבר 2019, תש"פ

עמוד 3 מתוך 10

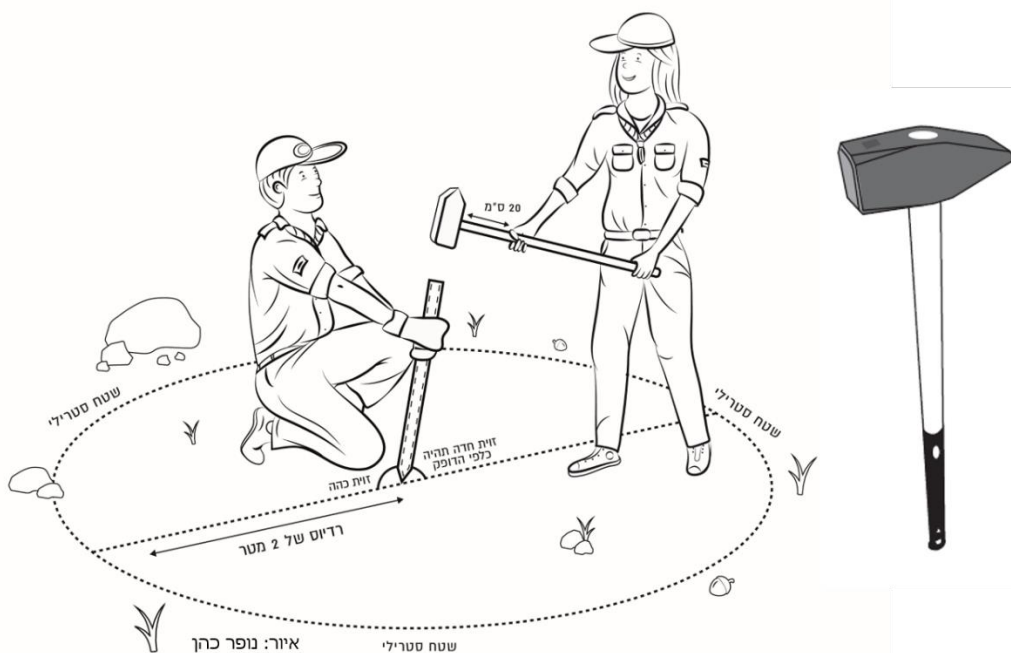

שימוש בפטיש 5 ק"ג:

במקרים המיוחדים שבהם נשתמש בבזנטים קצרים, נעבוד עם פטיש 5 ק"ג. יש להקפיד על הנהלים הבאים:

- א. השימוש בפטיש 5 מותר לחניכי **כיתות ט' ומעלה**, במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכי כיתות ח'
- ב. **בדיקת שלמות הפטיש, הידית וחיבורה לראש הפטיש:** אין להשתמש בפטיש שראשו אינו מחובר היטב לידיה. כמו כן אין להשתמש בפטיש שידיתו פגומה.
- ג. יש להקפיד לתחום שטח סטרילי ברדיוס של 2 מטרים לפחות מהבזנט (מסביב לאזור העבודה עם הפטיש).
- ד. במידה ונועצים את הבזנט בזווית (המקרה השכיח) יש לוודא שהבזנט מופנה כלפי ההולם בפטיש.
- ה. אחיזת הבזנט או היתד תיעשה בידי אדם נוסף. אדם זה יקפיד שאצבעותיו לא יהיו בקרבת משטח החבטה, ושראשו לא יהיה במסלול הנפת הפטיש
- ו. אוחז הבזנט ישתמש בכפפות עבודה.
- ז. האדם שמחזיק את הבזנט אוחז בו בחלק המרכזי שלו, רחוק מהחלק העליון, כאשר ראשו מופנה לאחור, תוך שמירת קשר מבט עם מסלול ההלימה של הפטיש
- ח. ההולם בפטיש יאחוז בשני ידיים את הפטיש, כך שהיד הקדמית תחזיק בחלק הקרוב לראש הפטיש כאשר היא רחוקה **לפחות 20 ס"מ** מראש הפטיש. והיד השנייה תחזיק בקצה המוט של הפטיש.
- ט. בעת תחילת העבודה יש לנעוץ מעט את הבזנט עם מהלומות חלשות יחסית של הפטיש.
- י. אחרי שהבזנט ננעץ מעט באדמה, זה שהחזיק את הבזנט זז הצידה, ומחזיק הפטיש עובר למהלומות חזקות, כאשר הוא אוחז בשליש התחתון של ידית הפטיש.
- יא. פטיש לעולם לא יונף בזווית העולה על 60 מעלות (כדי למנוע מצב בו הפטיש יפול על ראש האוחז בו או "יעוף" אחורה).

גרסה מעודכנת: נובמבר 2019, תש"פ

עמוד 4 מתוך 10

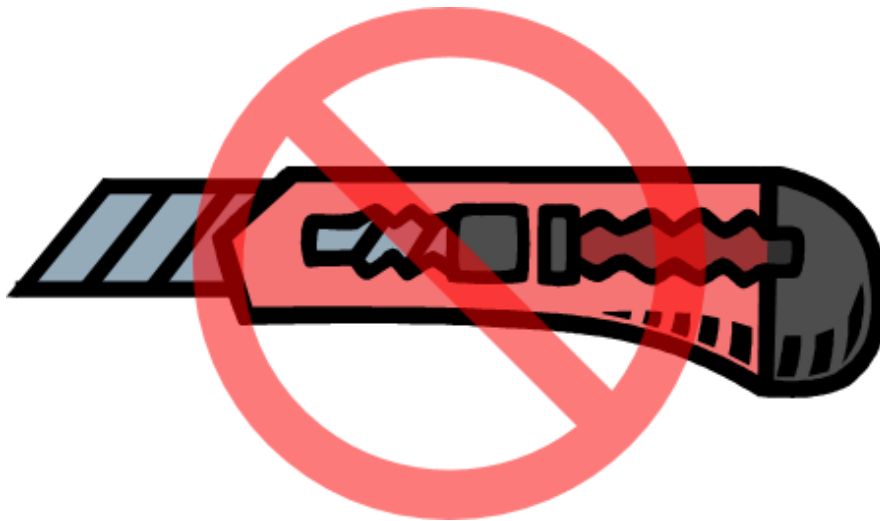
שימוש בקאטר/פלייר:

- א. השימוש בקאטר/פלייר מותר לחניכי **כיתות ז' ומעלה**.
- ב. יש לוודא שהקאטר/פלייר תקין לפני תחילת העבודה.
- ג. בעבודה עם הקאטר/פלייר יש להרחיק ממנו את היד שלא אוזנת בקאטר.
- ד. חיתוך חוטי ברזל ייעשה בצד הגוף, על מנת למנוע "קפיצה" של החוט לכיוון העיניים. כאשר נעזרים בחניך נוסף (אשר אוזז בחוט הברזל) יש לוודא שחניך זה, יחזיק את החוט קרוב לנקודת החיתוך כדי שיתרת החוט לא "תקפוץ" ותפגע בגוף.

שימוש בסכין:

- א. שימוש בסכין מותר לחניכי **כיתות ז' ומעלה**.
- ב. חל איסור מוחלט לשימוש בסכין יפנית!
- ג. יש לוודא בטרם השימוש שידית הסכין מחוברת כראוי ללהב הסכין.
- ד. העבודה עם הסכין תמיד תהיה מכיוון הגוף והלאה.
- ה. יש להרחיק את הידיים שאוחזות באלמנט אותו חותכים לפחות 20 ס"מ מאזור החיתוך.

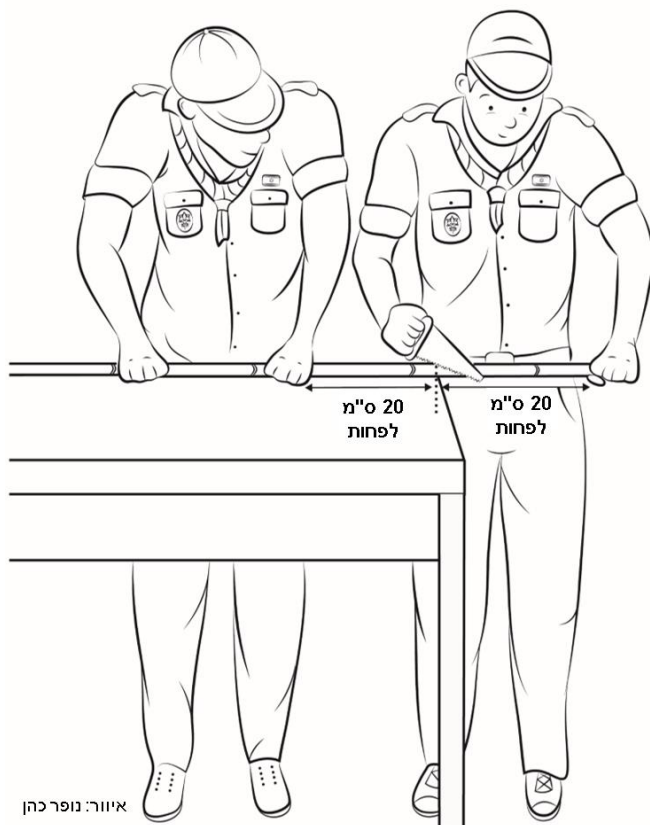

שימוש מסור ידני:

אין להשתמש במסור חשמלי/מכאני! עבודה עם מסור חשמלי מותרת לבעל מקצוע בלבד, ובשום מקרה לא בסביבת חניכים.

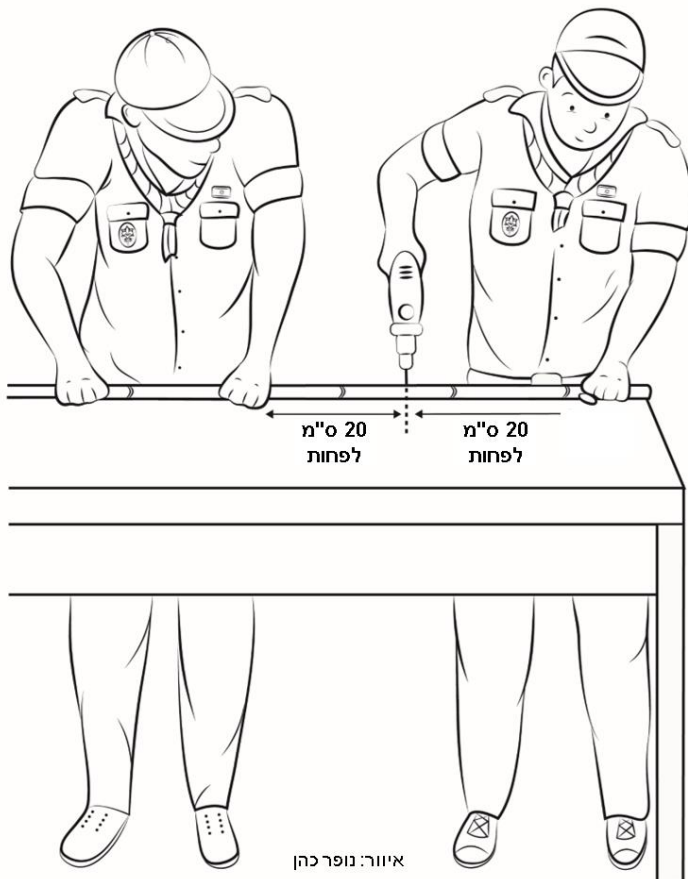
- א. שימוש במסור מותר לחניכי **כיתה ט' ומעלה**, במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לחניכי כיתות ח'.
- ב. יש לוודא כי ידית המסור תקינה.
- ג. יש לעבוד על משטח עבודה יציב, ישר ונקי - **אין לנסר "באוויר" ובעת הניסור אין להשעין את האובייקט המנוסר על הרגליים.**
- ד. העבודה עם המסור תתבצע בזוגות, אחד אחראי על ייצוב הבוס/האלמנט אותו מנסרים והשני על משימת הניסור.
- ה. ידיו של מי שלא מחזיק במסור והיד החופשית של זה שמחזיק במסור צריכות להיות במרחק מספק, לפחות 20 ס"מ מנקודת הניסור (לפחות אמה).
- ו. יש לנסר מכיוון הגוף קדימה כדי להימנע מפגיעה עצמית.
- ז. יש לוודא כי שטח העבודה סטרילי ושאין באזור אנשים שלא צריכים להיות שם.
- ח. אין לזרוק את המסור מיד ליד או אל הקרקע.

שימוש מקדחה:

- א. השימוש במקדחה מותר לחניכים **בכיתות י"א-י"ב**, אשר עברו הדרכה ואישור אצל מרכז השבט.
- ב. יש לוודא את תקינות המקדחה לפני השימוש, בדגש על תקינות כבל החשמל.
- ג. יש לעבוד על משטח עבודה יציב, ישר ונקי - **אין לקדוח "באוויר"!**
- ד. העבודה עם המקדחה תתבצע בזוגות, האחד אחראי על ייצוב הבוס / האלמנט אותו קודחים והאחר על משימת הקידוח.
- ה. ידיו של מי שלא מחזיק במקדחה והיד החופשית של זה שמחזיק במקדחה צריכות להיות במרחק מספק לפחות 20 ס"מ מנקודת הקידוח (לפחות אמה).
- ו. אין לגעת בראשי הקידוח לאחר הקידוח - יש להניח להם להתקרר.
- ז. במקרה של תקלה טכנית במקדחה יש להניח אותה בצד ולקרוא למרכז השבט.
- ח. יש לוודא כי שטח העבודה סטרילי ושאין באזור אנשים שלא צריכים להיות שם.
- ט. יש לוודא שכבל החשמל מנותב כך שלא יפריע לפעולות הקדיחה ולא יהווה מכשול להולכי רגל בסביבה.
 - אין לזרוק את המקדחה מיד ליד או אל הקרקע.

שימוש באקדח דבק חם:

- השימוש באקדח דבק חם מותר לחניכים **מכיתה ז' ומעלה ורק לאחר שעברו הדרכה ע"י מרכז השבט.**
- לפני השימוש באקדח יש לבדוק את שלמותו ותקינותו:
 - הכבל חשמל והתקע שלמים ואין חוטי חשמל חשופים
 - כיסוי הפלסטיק של האקדח שלם וללא חורים אשר עלול לזלוג מהם דבק בזמן השימוש
 - יש לוודא שהדורגל שבאמצעותו מניחים את האקדח מושען אךן קיים.
 - בדיקת תקינות האקדח תבוצע ע"י מרכז השבט.
- בזמן השימוש באקדח (כאשר הוא מחובר לחשמל) יש להניח את האקדח במצב עמידה על גבי משטח ישר.
- אין להניח את האקדח במצב שכביבה

מצב שכביבה ❌

מצב עמידה ✅

הדורגל השענה

- יש לעבוד עם האקדח בזהירות ובאיטיות.
- יש לדאוג לנתק מהחשמל את האקדח כאשר הוא לא בשימוש כיותר מ- 10 דקות.
- בסוף כל יום עבודה יש לוודא שלא נשאר אקדח דבק אשר מחובר לחשמל

אירוע התחשמלות מאקדח דבק חם

בהכנות למחנה קיץ 2008 התחשמל חניך שעבד עם מכשיר דבק חם כשהכבל החשמלי שלו היה פגום

בדיקה ויזואלית הייתה מונעת אירוע זה

השארת האקדח מחובר לחשמל לאורך זמן ללא השגחה עלולה לגרום לשריפה

גרסה מעודכנת: נובמבר 2019, תש"פ

עמוד 8 מתוך 10

ריפוד בזנ"טים:

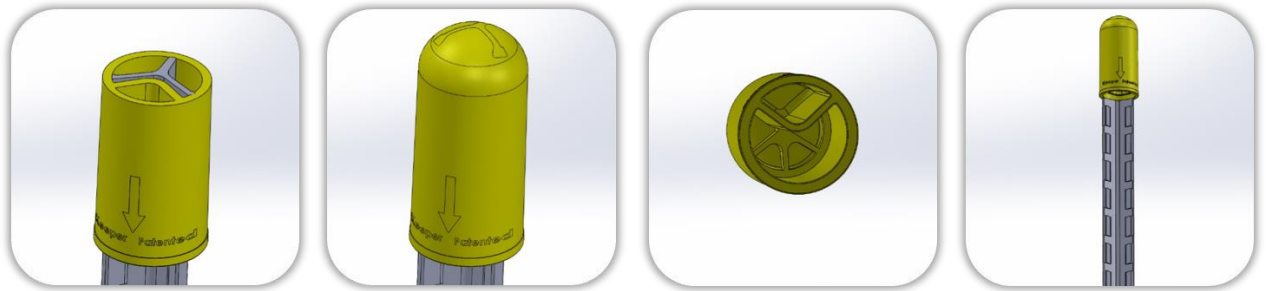
א. כללי:

הבזנ"ט אשר משמש אותנו לשימושים רבים, אך בעיקר כאמצעי עיגון בבניה מחנאית, מהווה גורם סיכון משמעותי היות וקצותיו מאוד חדים ובזמן מגע איתם אנו עוללים להיחתך באופן משמעותי. לכן כאשר אנו נועצים בקרקע בזנ"ט לא משנה מה גובהו או מיקומו עלינו למגן אותו בפני היפגעות. השיטה למיגון הבזנ"ט הינה באמצעות מגן בזנ"ט ייעודי ה- **keeper**, ה- keeper הינו מגן בזנ"ט ייעודי לבזנטים מוסג Y אשר פותח במיוחד לשימוש התנועה.

ב. מתי נדרש לרפד בזנ"ט ?

- בבזנ"ט ארוך המחובר לקלף.
- בבזנ"ט ארוך שמחובר אליו יתר.
- בכל שימוש בבזנ"ט קצר.

למעשה, ניתן לומר שכל בזנ"ט בשטח יהיה מרופד

Keeper

מגן בזנטים

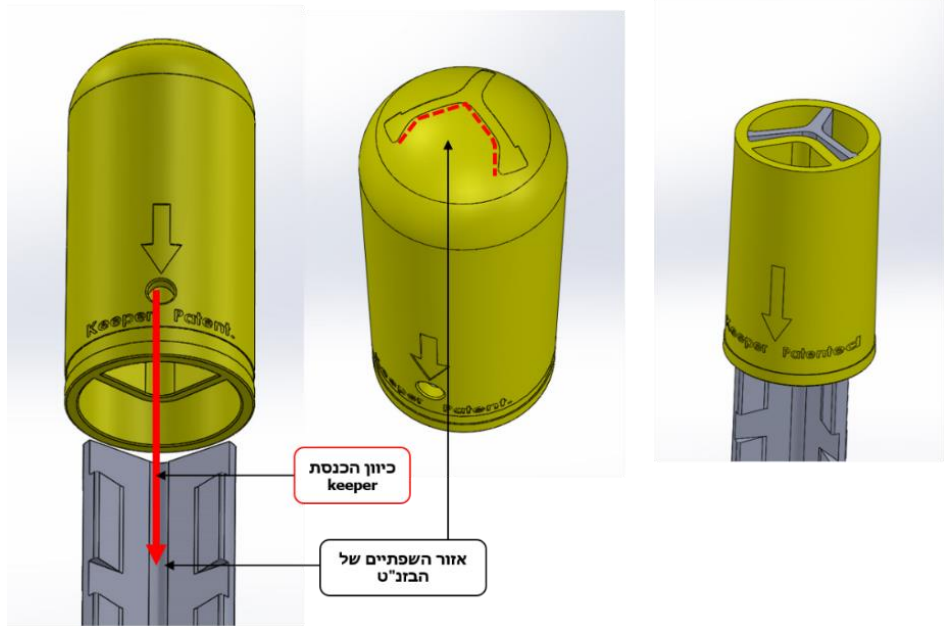
ג. הלבשת ה- Keeper על הבזנ"ט:

ה- keeper מולבש על הבזנ"ט בצורה פשוטה כך שהחץ אשר מצויר על keeper מופנה כלפי השפתיים של הבזנ"ט (ראה איור)

הלבשת ה - keeper על הבזנט

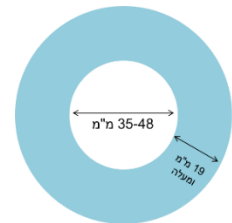
ד. קשירת ה - Keeper:

בגוף ה - Keeper קיים חריר שנועד לאפשר לנו לקשור את ה - Keeper לבזנט כך שלא יוכל להישלף בקלות, למעשה עלינו להשחיל חבל לתוך החריר, לקשור בקשר בוהן כך שיישארו לנו שני קצוות של חבל ולאחר הלבשת ה - Keeper על הבזנט ניתן בקלות לעשות קשר מוט על גבי הבזנט.

ה. ריפוד ומיגון פינות חדות ובולטות:

כאשר בונים מתקן מחנאי לפעמים ישנם סנדוד בלוטות כך שהן עלולות להוות מפגע כאשר נתקלים בהן. לכן, יש לרפד את כלל הסנדוד הבולטות אשר נמצאות בגובה ראש ומטה ע"י שרוולי ספוג העשויים מפוליטילן מוקצף (בתעשייה הם משמשים לבידוד צנרת קירור). כמו כן, יש לרפד כלל האלמנטים החדים או הבולטים אשר עלולים לפצוע את השוהים בשטח כגון: פח גלי וכד'.

- **מידות תקניות של הספוג:** קוטר פנימי של ריפוד תקין הוא 35-48 מ"מ, ועובי הדופן שלו לא יקטן מ-19 מ"מ.

לתשומת ליבכם : אין להשתמש בספוג לריפוד בזנטים, ריפוד בזנטים

יעשה רק באמצעות ה keeper

